

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Regionų komitetui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Geresnių MVĮ galimybių gauti finansavimą veiksmų planas“

(COM(2011) 870 final)

(2012/C 351/10)

Pranešėja **Anna Maria DARMANIN**
Bendrapranešėjis **Ronny LANNOO**

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2011 m. gruodžio 7 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Regionų komitetui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui „Geresnių MVĮ galimybių gauti finansavimą veiksmų planas“

COM(2011) 870 final.

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2012 m. rugpjūčio 30 d. priėmė savo nuomonę.

483-iojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2012 m. rugsėjo 18–19 d. (rugsėjo 19 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 174 nariams balsavus už ir 3 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK palankiai vertina ES veiksmų planą, skirtą gerinti MVĮ galimybes gauti finansavimą tuo metu, kai daugelio Europos šalių ekonomikos perspektyvos neaiškios. EESRK mano, kad Europos ekonomiką bus galima atgaivinti tik tuo atveju, jei Europos politikos formuotojai savo darbotvarkėje skirs gana daug dėmesio MVĮ politikai. Todėl Komitetas tvirtai pritaria Europos institucijų pastangoms didinti finansų sistemos atsparumą, kad ji būtų viena iš realiosios ekonomikos priemonių.

1.2 EESRK pažymi, kad be aiškaus valstybių narių dalyvavimo konkrečiam tikslui siekti skirti veiksmai negali būti sėkmingi. Todėl EESRK kviečia jas įgyvendinti šį veiksmų planą ir panaudoti visus galimus finansinės paramos MVĮ mechanizmus, sutelkiant dėmesį į strategijos „Europa 2020“ prioritetus. Pavyzdžiui, valstybės narės turėtų kurti garantijų fondus ir geriau pasinaudoti struktūriniais fondais finansinėms priemonėms.

1.3 EESRK pripažįsta, kad paskolos yra ir toliau išliks viena plačiausiai naudojamų MVĮ vystymo priemonių. Šiuo požiūriu Komitetas visiškai pritaria reguliavimo ir finansinėms priemonėms, skirtoms sustiprinti MVĮ augimui reikalingas skolų finansavimo ir garantijų priemones.

1.4 Komitetas reikalauja per IV direktyvą dėl kapitalo poreikio, kuri netrukus bus priimta, tinkamai Europoje įgyvendinti pasiūlymus dėl sistemos „Bazelis III“, kad būtų išvengta neigiamų padarinių realiosios ekonomikos finansavimui.

1.5 EESRK palankiai vertina Komisijos siūlymus suaktyvinti rizikos kapitalą Europoje. Norint įveikti rinkos trūkumus ir reguliavimo sudaromas kliūtis bei padidinti rizikos kapitalo rinkos patrauklumą privatiems investuotojams, labai svarbu suteikti ryžtingą naują postūmį Europos rizikos kapitalo rinkai.

1.6 Europos MVĮ skirtingos ir įvairios. Norint, kad iniciatyvos, skirtos gerinti jų galimybes gauti finansavimą, iš tikrųjų pasiektų šią nevienalytę įmonių grupę atsižvelgiant į jų specifiką, jos turi susidėti iš pačių įvairiausių ir novatoriškų priemonių. Pavyzdžiui, socialinės įmonės ir laisvosios profesijos savo teisine forma ir veiklos modeliais skiriasi nuo „tradicinių“ verslo įmonių, todėl joms dar sudėtingiau gauti finansavimą, nes finansų įstaigos ne visada pripažįsta ar supranta tokią formą ar modelius.

1.7 Būtina stiprinti ir mišraus kapitalo priemones, kurios yra alternatyva bankų paskoloms. Būtina remti naujų finansų įstaigų, taip pat naujų tarpininkų, teikiančių novatoriškus finansinius sprendimus ir verslo konsultacijas, kūrimąsi. Geras paminėtinas pavyzdys – kolektyvinis finansavimas (angl. *crowd funding*); kita svarstyтина galimybė – dalyvaujamoji bankininkystė.

1.8 EESRK pabrėžia, kad EIB grupė, glaudžiai bendradarbiaudama su Europos Komisija, turi atlikti svarbų vaidmenį investuodama į MVĮ, t. y. vykdydama visą spektrą bendro pobūdžio ir tikslinių priemonių. Kalbant apie EIB paskolas MVĮ, EIB tarpininkai raginami stiprinti savo komunikacinę veiklą, kuria siekiama kartu su MVĮ organizacijomis informuoti MVĮ bendruomenę apie šią finansinę schemą.

1.9 EESRK vertina pasiūlymą kitoje daugiametėje finansinėje programoje (DFP) supaprastinti kitos kartos finansines priemones (*ES skolos finansinę priemonę* ir *ES nuosavo kapitalo finansinę priemonę*) ir padidinti jų skaidrumą. EESRK pritaria šioms siūlymams, nes abi priemonės turi didelį svėro poveikį.

1.10 EESRK palankiai vertina Komisijos sprendimą stiprinti įvairių suinteresuotųjų subjektų tarpusavio dialogą, siekiant stebėti poslinkius rinkoje ir teikti rekomendacijas, kaip pagerinti MVĮ galimybes gauti finansavimą. EESRK tikisi, kad bus reguliariai kviečiamas į „MVĮ finansinį forumą“ aptarti, kaip būtų galima sumažinti MVĮ finansines problemas, ir pateikti konkrečių pasiūlymų.

1.11 Komitetas mano, kad reikėtų skatinti organizuoti specialius mokymus verslininkams, pavyzdžiui, *pasirengimo investuoti programą*.

1.12 EESRK pabrėžia, kad būtina sudaryti geresnes sąlygas MVĮ dalyvauti MVĮ finansams stiprinti skirtingose Europos programose, įgyvendinamose per Europos, nacionalinio ar regioninio lygmens tarpininkus. Skaidrios, suprantamos ir nuoseklios procedūros visais lygmenimis yra būtina sąlyga jų sėkmei.

2. Komisijos pasiūlymas

2.1 Veiksmų plane išdėstomos šios pagrindinės kliūtys, trukdančios stiprinti MVĮ finansus:

- galimybė gauti paskolą,
- galimybė naudotis rizikos kapitalu,
- galimybė patekti į kapitalo rinkas.

2.2 Be to, dokumentuose aprašomos priemonės, kurių buvo imtasi nuo 2007 m. iki 2012 m. siekiant užtikrinti, kad finansavimas pasiektų MVĮ, t. y.:

- Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa (KIP),
- EIB asignavimai MVĮ paskoloms,
- Sanglaudos politikos lėšos,
- rizikos pasidalijimo priemonė pagal Septintąją bendrąją mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros programą.

2.3 Komisija pateikia įvairių priemonių, skirtų sudaryti geresnes sąlygas MVĮ gauti finansavimą, tarp jų yra:

- reguliavimo priemonės,

— finansinės priemonės, skirtos pagerinti skolinimą ir rizikos kapitalą visoje ES,

— priemonės, skirtos gerinti MVĮ aplinką.

3. Bendro pobūdžio pastabos ir komentarai

3.1 Europos Centrinis Bankas (ECB), glaudžiai bendradarbiaudamas su Komisija, reguliariai skelbia euro zonoje veikiančių mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) galimybių gauti finansavimą tyrimo (angl. *Survey on the access to finance of small and medium-sized enterprises (SMEs) in the euro area*)⁽¹⁾ rezultatus. Naujausio tyrimo duomenimis, nuo 2011 m. spalio mėn. iki 2012 m. kovo mėn. euro zonoje išaugo MVĮ poreikis gauti finansavimą iš išorės. Tyrimo rezultatai taip pat rodo, kad toliau blogėjo sąlygos gauti banko paskolą, tačiau įvairiose valstybėse narėse skirtingai⁽²⁾. Apskritai, pasak įmonių, galimybių gauti banko paskolą mažėja. Be to, tyrimo duomenimis, šiek tiek išaugo atmestų prašymų suteikti paskolą dalis. Bet respondentų, kurie savo didžiausia problema laiko galimybę gauti finansavimą, procentinė dalis iš esmės išliko nepakitusi. Matydamas tokią padėtį, EESRK prašo Komisijos užtikrinti, kad būtų visapusiškai išnaudojami alternatyvūs būdai didinti galimybes gauti finansavimą.

3.2 EESRK pabrėžia, kad reikia atidžiai sekti kiekvieną tyrimą, kad būtų galima operatyviai reaguoti pasiūlant konkrečias politikos priemones. Čia gali būti naudinga ir informacija iš MVĮ finansinio forumo, valstybių narių ir MVĮ organizacijų. Šį darbą turėtų atlikti Komisija, dalyvaujant EESRK ir pilietinei visuomenei.

3.3 EESRK palankiai vertina Komisijos vykdomą tyrimą, skirtą įvertinti MVĮ apibrėžtį, ir prašo atkreipti ypatingą dėmesį į labai mažas ir mažąsias įmones. Atsižvelgdamas į MVĮ įvairovę ir dydį⁽³⁾ (šeimos verslas, laisvosios profesijos, socialinės įmonės ir daug kitų), EESRK primena Komisijai, kad prioritetas turi būti skiriamas pagal jų poreikius pritaikytoms finansinės paramos priemonėms. Todėl Komisijos prašoma rengiant jų plėtrai paremtas skirtingas programas atsižvelgti į skirtingas jų savybes ir ypatingą dėmesį atkreipti į labai mažas įmones. Komisija turi vengti bet kokios diskriminacijos, kadangi *vieno visiems tinkančio* jų poreikių tenkinimo būdo nėra.

4. Konkrečios pastabos ir komentarai dėl reguliavimo priemonių

4.1 Rizikos kapitalo reguliavimas

4.1.1 EESRK palankiai vertina rizikos kapitalo fondų vykdomų tarpvalstybinių sandorių suderintos tvarkos įvedimą. Šis pasiūlymas pagirtinas, nes tikėtina, kad įvedus „Europos pasą“, leidžiantį ES rizikos kapitalo fondams parduoti savo

⁽¹⁾ Naujausias tyrimas buvo vykdomas 2012 m. vasario 29 d. – kovo 29 d.; tyrimo imtis – 7 511 euro zonos įmonių.

⁽²⁾ Ten pat, žr. 14–15 pav.

⁽³⁾ OL C 318, 2009 12 23, p. 22; OL C 376, 2011 12 22, p. 51.

produktus visoje Europoje ir pritraukti kapitalo iš bet kurios Europos dalies, sumažės rinkos trūkumai. EESRK jau yra pateikęs nemažai pastabų savo ankstesnėje nuomonėje dėl rizikos kapitalo ⁽⁴⁾ ir prašo Komisijos į jas atsižvelgti.

4.1.2 EESRK labai palankiai vertina tai, kad Komisija 2012 m. atliks tyrimą, norėdama nustatyti riziką ribojančio reguliavimo ryšį su bankų bei draudimo įmonių investicijomis į rizikos kapitalą. Atliekant šį tyrimą turėtų būti įvertinta, ar šios priemonės nesudaro prielaidų didelių tarptautinių bankų oligopoliiui ir ar jų nereikėtų keisti vidutiniu ar ilguoju laikotarpiu.

4.1.3 Kadangi dauguma MVĮ yra mažos (turinčios iki 10 darbuotojų), EESRK ragina Komisiją ypatingą dėmesį skirti labai mažiems rizikos kapitalo fondams. Šie fondai investuoja į įmones, kurių projektai nėra pakankamai patrauklūs tradiciniams rizikos kapitalo fondams, tačiau kartu yra per dideli arba per daug rizikingi, kad pritrauktų kapitalo iš tradicinių skolinimosi šaltinių. Šie fondai, visą investavimo laikotarpį taikydami instruktavimo metodus (angl. *coaching methods*), stiprina įmonės kapitalo bazę ir ugdo verslininkų verslo įgūdžius ⁽⁵⁾. Valstybių narių prašoma pasiūlyti priemonių, pavyzdžiui, konkrečių mokesčių priemonių, kuriomis būtų galima paskatinti tokių fondų kūrimąsi finansinei spragai užpildyti.

4.2 Mokesčių reformos

4.2.1 Palankiai vertiname Komisijos siūlymus dėl tarpvalstybinėms investicijoms į rizikos kapitalą palankių mokesčių reformų. Komitetas prašo Komisijos, o kartu ir valstybių narių, pasiūlyti konkrečių mokesčių vengimo ir slėpimo prevencijos priemonių.

4.2.2 Šalindama mokestines kliūtis tarpvalstybiniams sandoriams, Komisija taip pat turėtų užtikrinti, kad valstybės narės savo šalyse skatintų mokesčių reformas MVĮ finansavimo schemoms remti.

4.2.3 Reikia patyrinėti ir visoje ES propaguoti bei MVĮ paskleisti kai kuriose valstybėse narėse susiformavusią gerą patirtį ⁽⁶⁾. Kai kuriose šalyse mokesstinės skatinamosios priemonės jau įdiegtos. Kaip pavyzdį galima paminėti Belgijos Flandrijos regioną, kuriame prieš kelerius metus buvo pradėtos teikti abipusiškai naudingos paskolos (angl. *win-win-loans*), t. y. privatūs asmenys skolina MVĮ ir už tai gauna mokesčių lengvatą. Kitas geras pavyzdys – Nyderlandų sistema, vadinama *tetos Agotos* (oland. *Tante Agaath*) paskola ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ OL C 191, 2012 6 29, p. 72.

⁽⁵⁾ Žr. pvz. „Financités“: <http://www.financites.fr/>

⁽⁶⁾ Žr. EBAN ataskaitą apie 2010 m. mokesčių perspektyvas (*Tax Outlook 2010 Executive Summary*); <http://www.eban.org/resource-center/publications/eban-publications>.

⁽⁷⁾ Tante Agaath regeling (http://www.tanteagaath.nl/agaath_regeling.htm).

4.2.4 Realios naudos sparčiai augančioms MVĮ galėtų duoti ir, pavyzdžiui, Prancūzijos įstatyme dėl turto solidarumo mokesčio investavus į MVĮ ⁽⁸⁾ numatytos mokesčių lengvatos. EESRK pritaria tokioms schemoms, tačiau su sąlyga, kad mokesčio lengvatos dydis yra pagrįstas ir neturi neigiamos įtakos įnašams į kitus ne mažiau svarbius sektorius.

4.3 Valstybės pagalbos taisyklės

4.3.1 EESRK pritaria pasiūlymui dėl valstybės pagalbos modernizavimo, kuriame numatoma MVĮ labai supaprastinti šiuo metu galiojančias valstybės pagalbos taisykles. Komitetas vertina tai, kad Komisija, siekdama strategijos „Europa 2020“ tikslų, peržiūrės Bendrąjį bendrosios išimties reglamentą ir keletą valstybės pagalbos gairių, įskaitant rizikos kapitalo gaires. EESRK ragina šias taisykles patobulinti, supaprastinti ir patikslinti. Komitetas prašo Komisijos užtikrinti, kad valstybės pagalba būtų teikiama tik rinkos nepakankamumo problemai spręsti.

4.4 Matomesnės MVĮ rinkos ir biržinės MVĮ

4.4.1 EESRK palankiai vertina tai, kad Direktyvoje dėl finansinių priemonių rinkų siūloma plėtoti panašią veiklą vykdančių MVĮ augimo rinkas ir ženklų „MVĮ augimo rinka“ didinti jų patrauklumą investuotojams. Tačiau EESRK siūlo ⁽⁹⁾ numatyti konkrečias priemones ir nuostatas, kurios padėtų veiksmingai ir efektyviai tai įgyvendinti.

4.5 Ataskaitų teikimo našta biržinėms MVĮ

4.5.1 Komisija ir valstybės narės raginamos švelninti apskaitos taisykles ir mažinti ataskaitų teikimo našta Europos biržinėms MVĮ. Komitetas vertina tai, kad Komisija pateikė pasiūlymą dėl direktyvos, kuria supaprastinamos ir iš dalies keičiamos apskaitos direktyvos, ir kartu pasiūlymą dėl skaidrumo direktyvos pakeitimo. EESRK primena Komisijai atsižvelgti į dvi jo nuomones, paskelbtas 2012 m. pradžioje ⁽¹⁰⁾, ir mano, kad MVĮ reikia laisvų lėšų, kurias jos galėtų investuoti į savo verslą, kad galėtų toliau augti.

4.6 Sistemos „Bazelis III“ įgyvendinimas ateityje ir padariniai MVĮ finansams

4.6.1 ES turi ir toliau rodyti pavyzdį tarptautiniu mastu sutartų finansinio reguliavimo reformų įgyvendinimo srityje. Tačiau EESRK pažymi, kad įvairūs kapitalo poreikio reikalavimai pagal sistemą „Bazelis III“, kurie šiuo metu svarstomi ir įsigalioja ES (IV direktyva dėl kapitalo poreikio ir Reglamentas dėl kapitalo poreikio), gali sukelti įvairių problemų MVĮ ⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ <http://pme.service-public.fr/actualites/brevs/reduction-isf-pour-investissements-pme.html>.

⁽⁹⁾ OL C 191, 2012 6 29, p. 80.

⁽¹⁰⁾ OL C 143, 2012 5 22, p. 78, OL C 181, 2012 6 21, p. 84.

⁽¹¹⁾ OL C 68, 2012 3 6, p. 39.

4.6.2 EESRK remia Europos institucijų pastangas didinti finansų sistemos atsparumą, kad ateityje būtų išvengta krizių. Tačiau finansų rinkų reguliavimas negali būti stiprinamas mažųjų ir vidutinių įmonių finansavimo sąskaita. EESRK visiškai pritaria 2012 m. gegužės mėn. Europos Parlamento priimtam O. Karas pranešimui, nes juo buvo žengtas dar vienas žingsnis teisinga linkme – protingai ir veiksmingai ES įgyvendinti sistemos „Bazelis III“ taisyklės dėl kapitalo poreikio.

4.6.3 EESRK vertina tai, kad Komisija per 24 mėnesius nuo naujosios direktyvos (IV direktyvos dėl kapitalo poreikio) išgaliojimo pasikonsultuos su Europos bankininkystės institucija (EBI), ir kad EBI parengs ataskaitą apie skolinimą MVĮ ir fiziniams asmenims. Komitetas ragina Komisiją visapusiškai dalyvauti rizikos koeficiento peržiūros procese pateikdama savo nuomonę apie ataskaitą, kuri bus pateikta Tarybai ir Europos Parlamentui.

4.7 Pavėluotų mokėjimų direktyva

4.7.1 Komisija numato, kad ši direktyva bus įgyvendinta iki 2013 m. kovo 16 d. EESRK primygtinai ragina valstybes nares užtikrinti, kad MVĮ greičiau pajustų šios sistemos naudą. Be to, labai svarbu, kad Komisija stebėtų, ar ši direktyva visose valstybėse narėse įgyvendinama laiku. Visų pirma Komisija turi itin akylai stebėti, kaip valstybės narės įgyvendina 4 straipsnio 5 dalį, pagal kurią jos gali numatyti ilgesnę negu 30 dienų patikrinimo procedūrą, jei tik tai nėra labai nesąžininga kreditoriaus atžvilgiu. Komisija turėtų atidžiai stebėti, ar valstybės narės šiuo straipsniu nesinaudoja norėdamos vilkinti atsiskaitymus, ypač atsižvelgiant į tai, kad viešojo sektoriaus institucijų vėlavimas atsiskaityti turi didelę įtaką MVĮ pinigų srautų ir likvidumo valdymui.

4.7.2 EESRK ragina Europos institucijas rodyti pavyzdį – visada laiku atsiskaityti su savo tiekėjais ir neužkrauti jiems nereikalingos administracinės ir finansinės naštos.

4.8 Europos socialinio verslumo fondai

4.8.1 EESRK palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą dėl reglamento dėl Europos socialinio verslumo fondų ir primena Komisijai, kad darbotvarkėje turi būti skirta svarbi vieta geresnių galimybių gauti tinkamą kapitalą sudarymui socialinėms įmonėms. Savo nuomonę šiuo klausimu EESRK paskelbė 2012 m. pradžioje⁽¹²⁾. Vienas iš sudėtingiausių uždavinių bus įvertinti ir informuoti apie portfelio įmonių socialinius padarinius ir poveikį visuomenei. EESRK rekomenduoja ES lygmeniu atlikti bendrą tyrimą ir parengti kriterijus bei rodiklius šiems klausimams spręsti. Komitetas primena Komisijai, kad tokie fondai gali būti tik viena iš daugelio labai reikalingų finansinių priemonių, kurias dar reikia sukurti.

4.8.2. EESRK taip pat ragina valstybes nares gerinti įvairių socialinių įmonių formų pripažinimą. Jei šios įmonės sulauktų didesnio pripažinimo, sumažėtų jų rizikos koeficientas, taikomas teikiant joms paskolas, ir jų padėtis šioje srityje nebebūtų nepalankesnė negu tradicinių įmonių.

5. Konkretūs pastebėjimai ir pastabos dėl MVĮ skirtų ES finansinių priemonių

5.1. Komitetas puikiai supranta, kad didelė dalis MVĮ, ypač mažesnių, ir toliau bus labai priklausomos nuo kreditų, kai joms prireiks gauti lėšų iš išorės.

5.2 EESRK palankiai vertina tai, kad stabiliai teikiamos EIB paskolos MVĮ, nes tai viena iš pagrindinių ES lygmeniu vykdomų skolinimo MVĮ priemonių, ir pripažįsta, kad dėl šių per tarpininkus teikiamų paskolų MVĮ įgyja finansinį pranašumą, nes patiria mažesnes skolinimosi sąnaudas. EESRK ragina EIB toliau veiksmingai jas teikti ir nuolat informuoti apie pasiektus rezultatus. Kad būtų pasiekti laukiami rezultatai, tarpininkaujantys bankai turėtų stiprinti savo komunikacinę veiklą, kuria siekiama kartu su MVĮ organizacijomis informuoti MVĮ bendruomenę apie šias paskolas.

5.3 Ne mažiau svarbu remti naujų tarpininkų formų kūrimą, kad būtų geriau tenkinami įvairių MVĮ poreikiai. Vertinga yra kooperatyvų ir socialinių bankų sektorių patirtis, nes jie teikia pagal poreikius pritaikytą finansinę paramą, kuri dažnai derinama su kitomis paramos paslaugomis.

5.4 EESRK prašo, kad Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su EIB grupe, išplėstų investicijų į nuosavą ir iš dalies nuosavą kapitalą rizikos pasidalijimo priemones ir remtų kelių įmonių bendrų obligacijų emisijas. Iš dalies nuosavo kapitalo rinkų klausimu EESRK ypač ragina Komisiją ir EIB grupę ieškoti būdų, kaip būtų galima pagerinti tarpinių finansavimą ir ieškoti galimybių teikti naujus tarpinius produktus, pavyzdžiui, tarpinių paskolų (angl. *mezzanine loans*) garantijas.

5.5 EESRK rekomenduoja Europos Komisijai toliau kartu su MVĮ organizacijomis informuoti apie ES finansines schemas, kad apie jas būtų plačiau žinoma ir kad šiomis priemonėmis būtų plačiau naudojama, ypač tose valstybėse narėse, kurios vis dar atsilieka. Kadangi veiksmingas MVĮ finansavimas gali būti vertinamas kaip viena svarbiausių „Augimo pakte“ numatytų priemonių, šiai temai turėtų būti skiriama pakankamai daug dėmesio nacionalinėse reformų programose.

⁽¹²⁾ OL C 229, 2012 7 31, p. 55.

5.6 Komiteto nuomone, ypatingą dėmesį reikėtų skirti MVĮ rėmimui tam taikant įmonių konkurencingumo ir MVĮ programoje (COSME) ir programoje „Horizontas 2020“ numatytas nuosavo kapitalo ir skolos priemones. EESRK tvirtai pritaria tam, kad reikia padidinti COSME programoje nustatytą didžiausią ribą (150 000 EUR), kurios neviršijančioms paskoloms gali būti taikoma paskolų garantijų priemonė, kaip Komitetas jau yra siūlęs savo ankstesnėje nuomonėje dėl Konkurencingumo programos (13).

5.7 EESRK pabrėžia, kad reikia sanglaudos politikos taisyklių, kuriomis būtų sudarytos sąlygos sklandžiam ir veiksmingam MVĮ programų įgyvendinimui, nes šiuo metu galiojanti teisinė bazė nevisiškai pajėgi tai užtikrinti. EESRK apgailestauja, kad šiuo metu ES finansiniai reglamentai yra pernelyg griežti arba pernelyg sudėtingi, tad už jų įgyvendinimą atsakingiems nacionaliniams tarpininkams dėl to kyla problemų. Akivaizdu, kad būtina stiprinti finansinių priemonių taikymo pagal Sanglaudos politiką stebėseną (14).

5.8 Taip pat svarbu pereiti nuo projektų finansavimo prie tvaresnių finansavimo priemonių, nes taip būtų galima išvengti priklausomybės nuo finansavimo iš viešojo sektoriaus. Čia Komisija turėtų teikti gaires dėl gerosios patirties visais MVĮ gyvavimo ciklo etapais derinant ir kartu taikant finansines priemones iš įvairių šaltinių.

5.9 EESRK vertina pasiūlymą ilgainiui gerinti sąlygas MVĮ gauti finansavimą, tam panaudojant naujas finansines priemones (ES skolos finansinę priemonę ir ES nuosavo kapitalo finansinę priemonę) pagal daugiametę finansinę programą (DFP) per specialiai tam tikslui skirtas platformas. EESRK skaičiavimais, sutelkus išteklius iš įvairių šaltinių, finansinėmis priemonėmis būtų galima paskatinti investuoti į nustatytas rinkos spragas, pasiekti masto ekonomiją ir (arba) sumažinti nesėkmės riziką tose srityse, kuriose pavienėms valstybėms narėms būtų sunku pasiekti reikiamą kritinę masę. Todėl EESRK prašo Komisijos, pasiūlymus iš patirties, įgytos taikant esamas priemones (Konkurencingumo ir inovacijų bendrosios programos finansines priemones, rizikos pasidalijimo finansinę priemonę), įgyvendinti naujos kartos finansinę priemonę. Norint padidinti efektyvumą ir sustiprinti finansinę drausmę, svarbu nustatyti tinkamas taisykles, teikti gaires ir standartizuoti procedūras atsižvelgiant į rinkos reikalavimus ir remiantis geriausios patirties pavyzdžiais, vengti dubliavimo ir supaprastinti įgyvendinimo sąlygas. EESRK pabrėžia, jog norint, kad ES ištekliai būtų naudojami pagal paskirtį, ypatingai svarbu užtikrinti tinkamą stebėseną, ataskaitų teikimą, auditą ir gerą valdymą.

6. Konkrečios pastabos ir komentarai dėl MVĮ aplinkos gerinimo priemonių

6.1 Geresnė MVĮ skirta informacija ir komunikacija

6.1.1 EESRK palankiai vertina siūlymą remti finansinių tarpininkų informavimą ir skatinti bankus ir finansų įstaigas savo

klientams suteikti visas būtinas priemones, kad padėtų jiems rasti finansavimą. Be to, EESRK mano, kad svarbu stiprinti finansinių MVĮ ugdymą. Valstybės narės primygtinai raginamos dalyvauti šiame darbe – kartu su MVĮ organizacijomis įgyvendinti specialias MVĮ skirtas „pasirengimo investuoti“ programas.

6.1.2 Viena didžiausių problemų, kurią patiria dauguma MVĮ, yra galimybė gauti specialiai joms pritaikytas konsultacijas. EESRK pritaria Europos įmonių tinko (EIT) vaidmeniui ir principui, tačiau mano, kad reikia visapusiškai išnaudoti jo potencialą (15). Tad EESRK ragina stiprinti EIT kaip finansų patarėjo vaidmenį. Tačiau Komitetas pabrėžia, kad į šią kampaniją turi būti aktyviai įtrauktos ir MVĮ organizacijos, ir kad ji turi būti pritaikyta visai MVĮ įvairovei.

6.2 Geresnė MVĮ finansavimo rinkos stebėseną ir duomenų rinkimas

6.2.1 Komitetas pažymi, kad Komisija jau sprendžia šį klausimą (MVĮ galimybių gauti finansavimą tyrimai ir MVĮ finansinis indeksas). Komitetas palankiai vertina Komisijos siūlymą glaudžiau bendradarbiauti su bankų federacijomis ir siekti konsultacijų iš kitų institucijų (ECB, EBI). EESRK rekomenduoja į tai įtraukti ir MVĮ organizacijas ir institucijas valstybių narių lygmeniu. EESRK apgailestauja, kad duomenų ir statistikos (16) apie galimybes gauti finansavimą rinkimo srityje veiksmų plane nenumatoma stiprinti bendradarbiavimo su tokiomis tarptautinėmis organizacijomis kaip EBPO.

6.3 Kokybinis vertinimas

6.3.1 Tik kiekybinio vertinimo modeliai dažnai netinka MVĮ vertinimui, nes nėra pakankamai lankstūs. Labai pravartu būtų be įprastos kiekybinės analizės vertinti ir kokybinius veiksnus. Todėl bankai turėtų svarstyti galimybę užtikrinti pusiausvyrą savo vertinimo metoduose, kuriais jie vertina MVĮ kreditingumą, palikdami pakankamai vietos „ryšius su klientais stiprinančiai bankininkystei. Šis klausimas turi būti sprendžiamas ir keičiantis geriausios patirties pavyzdžiais. EESRK apgailestauja, kad kai kurie bankai, regis, linkę atsisakyti šios minties, užuot ją propagavę.

6.4 Neformalūs investuotojai ir kiti pradinio etapo veikėjai

6.4.1 EESRK mano, kad, norint užtikrinti gerą inovacijų finansavimo grandinę, svarbu užmegzti neformalių investuotojų ir pradiniam etape veikiančių rizikos kapitalo fondų ryšį su vėlesniame etape veikiančiais rizikos kapitalo fondais. Be to, labai naudingos būtų iniciatyvos, gerinančios neformalių investuotojų, rizikos kapitalo fondų ir vietos verslininkų dialogą regiono lygmeniu.

(13) OL C 181, 2012 6 21, p. 125.

(14) Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 2/2012 „Iš Europos regioninės plėtros fondo bendrai finansuotos MVĮ skirtos finansinės priemonės“, <http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/13766742.PDF>.

(15) OL C 376, 2011 12 22, p. 51 - OL C 181, 2012 6 21, p. 125.

(16) Žr., pvz., „Financing SMEs and Entrepreneurs 2012: an OECD scoreboard“ (MVĮ ir verslininkų finansavimas 2012 m., EBPO rezultatų suvestinė, http://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/financing-smes-and-entrepreneurship_9789264166769-en).

6.4.2 Reikėtų išanalizuoti ir įgyvendinti novatoriškus finansavimo rizikos kapitalu būdus. Vienas tokių būdų – kolektyvinis finansavimas, kai ne bankai ar specialistai, o piliečiai investuoja į MVĮ ir daro tai ne akcijų biržoje, o per internetinę platformą.

6.4.3 Turėtų būti stiprinamos specialiai pritaikytos mišraus kapitalo formos⁽¹⁷⁾, turinčios dotacijų, nuosavo kapitalo ir skolinio kapitalo savybių (pavyzdžiui, pelno pasidalijimo paskolos), nes jos labiau tinka MVĮ ir pradiniam etape, ir visą jų gyvavimo ciklą.

7. Kitos rekomendacijos dėl MVĮ finansavimo užtikrinimo

7.1 Geriausioji patirtis bankų sektoriuje

7.1.1 Reikėtų apsvaistyti galimybę sukurti sistemą, kurioje būtų skatinamos institucijos, kurių veikla grindžiama rizikos ir pelno pasidalijimo principu, teikti kreditus, kadangi MVĮ tai būtų neabejotinai naudinga. Komisija turėtų rimtai svarstyti tokius variantus kaip dalyvaujamoji bankininkystė. EESRK norėtų, kad Komisija parengtų žaliąją knygą kaip pagrindą Europos lygmeniu inicijuoti diskusiją apie dalyvaujamąją bankininkystę. Atskiros iniciatyvos, kurių ėmėsi Jungtinė Karalystė, Prancūzija, Vokietija, Italija, Liuksemburgas ir Malta, yra teigiamos, bet gali trukdyti toliau integruoti finansinių paslaugų sektorių Europos Sąjungoje. Be to, atskiromis nekoordinuojamomis iniciatyvomis negalima pasiekti veiksmingiausių rezultatų, kurių būtų galima pasiekti naudojant minėtos rūšies finansavimą – t. y. rizikos pasidalijimo, pelno pasidalijimo ir socialinio požiūrio į finansus. Mikrofinansavimo skatinimas laikantis tam tikros islamiškojo finansavimo savybių turinčios investicijų politikos galėtų lemti naujos verslo veiklos atsiradimą ir kartu padėtų kovoti su skurdu tam tikruose regionuose. Šiomis aplinkybėmis Komisija turėtų parengti komunikatą, kuriame būtų numatyti, nagrinėjami ir skatinami taikyti alternatyvūs finansavimo metodai, siekiant užtikrinti, kad jiems būtų sudaromos vienodos sąlygos su tradiciniais finansavimo metodais.

7.1.2 EESRK mato, kad Komisija išanalizavo kreditų tarpininkų nuveiktą darbą ir pasiektus rezultatus, taip pat problemas, su kuriomis susiduria MVĮ, ieškomos galimybių pasiskolinti⁽¹⁸⁾. EESRK ragina visas valstybes nares sukurti tokią instituciją, kad padidėtų skolinimo proceso skaidrumas. Komitetas pažymi, kad III direktyvos dėl kapitalo poreikio 145 straipsnio 4 dalyje ir siūlomo reglamento dėl kapitalo poreikio (IV direktyvos dėl kapitalo poreikio) 418 straipsnio 4 dalyje numatyta galimybė MVĮ prašyti, kad bankai jas informuotų apie jų vertinimą ir rezultatus. Labai svarbu šias nuostatas visapusiškai įgyvendinti praktikoje.

⁽¹⁷⁾ <http://www.schwabfound.org/pdf/schwabfound/SocialInvestmentManual.pdf>.

⁽¹⁸⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1186&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.

7.1.3 Kalbant apie konkurenciją bankų sektoriuje, EESRK prašo Komisijos išanalizuoti padėtį ir užtikrinti, kad MVĮ skirtų finansinių produktų srityje konkurencija bankų sektoriuje valstybių narių viduje ar tarp skirtingų valstybių narių būtų pakankama. Pavyzdžiui, egzistuoja negautų pajamų mokesčio problema (žr. toliau); be to, mažoms įmonėms taikomos palūkanos už sąskaitų lėšų pereikvojimą vis dar labai didelės, nors ECB refinansavimo operacijų palūkanų normos mažos kaip niekada. Didelės įmonės gali naudoti alternatyvius produktus (pavyzdžiui, paskolas, kai paskolos laikotarpį mokamos tik palūkanos, o visa paskola grąžinama tik suėjus jos grąžinimo terminui, angl. *straight loan*), kurie mažoms įmonėms neprieinami.“

7.1.4 Negautų pajamų mokestis: daugelyje valstybių narių bankai ima mokesčių iš įmonių, kai šios paskolas grąžina anksčiau termino. Kai paskola grąžinama anksčiau negu numatyta sutartyje, bankai ima vadinamąjį „negautų pajamų“ mokestį kaip kompensaciją už tai, kad bankui gali tekti perinvestuoti grąžintus pinigus už mažesnę palūkanų normą negu ta, kurią jie būtų galėję gauti, jei paskola nebūtų buvusi grąžinta anksčiau laiko.

7.1.5 Tačiau problema ta, kad dažnai šis negautų pajamų mokestis yra gana didelis. Be to, šie mokesčiai ne visada pakankamai aiškiai nurodomi sutartyse, nes jie susiję su ateitimi, kai palūkanų normos dar nėra žinomos. Todėl įmonei, nusprendusiai anksčiau laiko grąžinti paskolą, labai sudėtinga apskaičiuoti galimą negautų pajamų mokestį. Bet kokių atveju, dauguma įmonių net nežino, kad privalės sumokėti negautų pajamų mokestį.

7.1.6 Todėl labai svarbu, kad bankai, prieš sudarydami paskolos sutartį, aiškiau informuotų apie tokius mokesčius. Be to, negautų pajamų mokesčio dydis turėtų būti ribotas ir pagrįstas.

7.2 MVĮ finansams stiprinti skirtų Europos programų matomumas ir administravimas

7.2.1 EESRK pritaria, kad reikia sukurti vieną bendrą daugialkalbę įvairių finansavimo šaltinių duomenų bazę, kurioje būtų integruotos Europos, nacionalinio ir regioninio lygmens priemonės, skirtos pagerinti MVĮ galimybes gauti finansavimą. Komitetas prašo Komisijos plačiau išplatinti savo parengtą praktinį vadovą⁽¹⁹⁾, kuriame pateikiama informacijos apie tai, kaip 27 valstybėse narėse galima pasinaudoti 50 mlrd. EUR viešųjų finansų suma.

⁽¹⁹⁾ Baigiamoji ataskaita, Valstybių narių politikos vertinimas siekiant palengvinti MVĮ gauti finansavimą, 2012 m. birželio mėn. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/finance/guide-to-funding/indirect-funding/files/evaluation-of-national-financing-programmes-2012_en.pdf.

7.2.2 EESRK mano, kad, kalbant apie programą „Horizontas 2020“, numatytas biudžetas, sudarantis 15 proc. visos programos, ir viena bendra valdymo struktūra yra būtini norint kuo geriau panaudoti MVĮ inovacinį potencialą. Kalbant apie procedūrą, reikia gerinti finansinius ir administracinius aspektus. Pavyzdžiui, ES finansuojamuose mokslinių tyrimų projektuose dalyvujančios MVĮ savo šalyse susiduria su didžiulėmis PVM problemomis, susijusiomis su dalyvavimu projektuose. Labai dažnai tai yra viena pagrindinių kliūčių tiems, kurie projektuose dalyvauja nuo pat pradžių. Visose valstybėse narėse turėtų būti įgyvendinamos aiškios taisyklės, nuimančios nuo MVĮ šią naštą. Vykdant ES finansuojamus projektus PVM turėtų būti sugrąžintinas bet kokiomis aplinkybėmis.

2012 m. rugsėjo 19 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas*
Staffan NILSSON
